

Streszczenie

Tak zwana "dwujęzyczna przewaga" - potencjalne korzyści dla ogólnej kontroli poznawczej w wyniku dwujęzyczności, nie replikuje się we wszystkich badaniach, a naukowcy próbują zrozumieć i wyjaśnić rozbieżności w wynikach badań. zmienność wyników. Jednym z wyjaśnień jest to, że dwujęzyczność nie jest zjawiskiem jednorodnym i wymaga uwzględnienia złożoności i różnorodności doświadczeń osób dwujęzycznych, a także różnorodności środowisk językowych. Przebadano trzy szerokie konteksty językowe: regulacyjny, konkurencyjny i kooperacyjny. W ramach rozprawy przeanalizowano a, w jaki sposób te trzy środowiska językowe wpływają na używanie języka i kontrolę poznawczą. W Badaniach 1 i 2 badano dostęp leksykalny i mechanizmy kontroli językowej w regulacyjnym i konkurencyjnym kontekście językowym. Z kolei w Badaniu 3 podjęto próbę symulacji kontekstu rywalizacyjnego i kooperacyjnego w ramach badania eksperymentalnego, obserwując wpływ, jaki każdy z kontekstów wywiera na mechanizmy poznawcze. Wykorzystując kombinację pomiarów behawioralnych i elektrofizjologicznych oraz koncentrując się na badaniu produkcji słów u dwujęzycznych osób polsko-angielskich, starałem się lepiej zrozumieć konsekwencje środowiska językowego nadziałanie systemu poznawczego. Zastosowanie porównań wewnątrzgrupowych i międzygrupowych w każdym badaniu dało możliwość lepszej kontroli czynników zakłócających.

Podsumowując, niniejsza rozprawa ma na celu pogłębienie naszego zrozumienia poznawczych skutków dwujęzyczności i rzucenie światła na elastyczność systemu językowego. Badania 1 i 2 wykazały, że język ojczysty migrantów długoterminowych jest wrażliwy na zmiany w środowisku -nawet krótkotrwałe ponowne zanurzenie w L1 skutkuje zmianą strategii kontroli językowej. Badanie 3 wykazało, że krótkoterminowy trening przełączania się między językami - symulujący konkurencyjne i kooperacyjne użycia języka - również skutkuje zmianą procesów kontroli poznawczej osób dwujęzycznych. W szczególności, odkryliśmy, że konkurencyjny kontekst językowi bardziej angażuje procesy monitorowania. Podsumowując, uzyskane wyniki wskazują na dużą adaptacyjność systemu

językowego, szybko zmieniającego mechanizmy poznawcze w oparciu o bieżące wymagania środowiska. Wyniki trzech przedstawionych badań poszerzają istniejącej wiedzy z zakresu psychologii, zapewniając wgląd w mechanizmy leżące u podstaw korzyści poznawczych związanych z dwujęzycznością.